

Plukovník gšt. ing. Jiří Nečas

Obranná operace frontu

Obranná operace frontu v podmínkách oboustranného použití jaderných zbraní se skládá z jaderných a chemických úderů na útočícího nepřítele a z bojové činnosti vojsk a letectva frontu v součinnosti se strategickými jadernými silami a PVO státu.

Hlavní úlohu v obranné operaci frontu plní **strategické jaderné síly**. Tato úloha je závislá na množství jaderné munice, stupni bojové pohotovosti, na čase pro přípravu jaderných úderů a na situaci vlastních vojsk i nepřítele.

Pro frontovou operaci je důležité, abychom si především ujasnili způsoby vedení obranné operace a ničení velkých útočných uskupení nepřítele.

Pod způsobem vedení obranné operace rozumíme určitý způsob použití sil a prostředků ke zničení hlavních sil nepřítele, které již útočí nebo jsou předurčeny k útoku v pásmu frontu. Způsoby vedení obranné operace určuje idea zámyslu velitele frontu a souhrn opatření ke zničení každého útočného uskupení nepřítele. Základním způsobem vedení obranné operace frontu je ničení nepřítele jadernými a chemickými zbraněmi i palbou konvenčních zbraní ve spojení s pevným udržením prostorů důležitých z operačního hlediska a s rozhodnými protiúderem zahájenými ihned po jaderných úderech.

Ve strategické operaci na válčišti nejčastěji bude probíhat obranná operace v podmínkách **přechodu vojsk frontu do obrany pod údery nepřítele**.

Vojska frontu budou za těchto podmínek v těžké a složité situaci, tzn. budou účelněna do útočného uskupení, mohou mít značné ztráty na živé síle i bojové technice a disponovat jen omezeným množstvím jaderné munice a prostředků její dopravy na cíl, nebudou mít připraven obranný systém paleb a ženíjn úpravu terénu, druhý sled (zálohy) frontu může být „odříznut“ jadernými bariérami nepřítele. Složitost situace může spočívat i v tom, že v době přechodu vojsk frontu do obrany mohou tato vést na jednotlivých směrech útočnou nebo již i obrannou činnost. Hlavní povinností velitele frontu v této složité situaci bude pevně držet výhodné obranné čáry, uskutečnit jaderné a chemické údery

na útočné uskupení nepřítele a rychle vytvořit obranné uskupení vlastních vojsk.

Jestliže bude front přecházet do obrany v době přechodu operace k použití jaderných zbraní nebo na počátku války, bude především nutné prověřit bojeschopnost raketových vojsk a letectva frontu, které mají zabezpečit splnění plánu prvního jaderného úderu frontu. Tento plán musíme upřesnit. Kromě toho musíme rychle odhalit zámysl nepřítele a připravit nutná opatření k likvidaci následků a obnovení bojeschopnosti vojsk po jaderných a chemických úderech nepřítele.

Po odhalení hlavního útočného uskupení nepřítele v pásmu frontu povedeme další doplňkové jaderné údery s cílem zničit prostředky jaderného napadení a ničit tanková uskupení a místa velení nepřítele. Za příznivých podmínek povedeme údery i na jeho zálohy.

Hlavní úsilí vojsk frontu soustředíme na rozhodné ničení útočných uskupení nepřítele v pásmech obrany divizí prvního sledu. Tato ničíme jadernými a chemickými údery a palbou konvenčních zbraní, úpornou obranou důležitých prostorů a vedením překvapivých protiztečí. Nemají-li protizteče naději na úspěch, zdržujeme postup nepřítele a organizujeme mohutné protiúdery.

Velkou pozornost věnujeme boji se vzdušnými výsadky nepřítele, které ničíme ihned po jejich odhalení a nedopustíme jejich shromáždění po vysazení.

V průběhu obranné operace se může **situace rychle měnit**. Na jednom směru se může nepříteli podařit vlomit se do operační hloubky obrany, na druhém můžeme vést obranné boje v taktické hloubce a na jiném směru můžeme nepřítele zastavit před předním okrajem obrany. To znamená, že **bojová činnost vojsk frontu se může rozpadat na řadu obranných sražení a to bude vyžadovat důkladné sladění bojového úsilí armád i frontu jako celku**.

Při vklínění se nepřítele do taktické hloubky obrany musíme přijat opatření k likvidaci vlonu nepřítele. Frontové prostředky povedou jaderné a chemické údery na prostředky jaderného napadení, zálohy, letiště, místa velení a týly nepřítele. Velitel frontu může svými zálohami posílit armády prvního sledu. Někdy bude výhodnější využít zálohy armád k zesílení obrany, než k protiúderům. Jestliže se nepříteli podařilo vlomit do obrany frontu na několika směrech, je třeba úsilí frontu soustředit na nejvíce nebezpečný z nich a nerozptylovat úsilí, síly a prostředky frontu. Současně je nutné zesílovat obranu v operační hloubce dodatečným budováním prostorů obrany, dalším rozvinutím systému zátarasů a přípravou ničení mostů, komunikačních uzlů apod.

Podaří-li se nepříteli **proniknout do operační hloubky obrany**, soustředí front úsilí na zničení vklínivějších se uskupení nepřítele a na obnovení narušeného obranného systému. Vklíní-li se nepřítel do operační hloubky velkým uskupením, je povinností frontu zastavit jeho další postup, způsobit mu maximální ztráty, izolovat toto uskupení od ostatních sil a zabránit přísunu záloh. V dalším úsilí druhého sledu (záloh) a využitím raketového vojska a letectva rozdělit uskupení nepřítele a zničit je po částech.

*

V případě, že front přešel do **obraný předem (mimo dotyk s nepřítelem)**, pak může obrannou operaci zahájit ještě v době přípravy nepřítele k útoku.

Hromadné použití jaderných a chemických zbraní dovoluje způsobit nepříteli značné ztráty a jeho útok můžeme i zmařit. K tomu je třeba způsobit nepříteli

50—60 % ztráty, tzn. že na každou divizi nepřítele povedeme 7—9 jaderných úderů, každý v hodnotě 20—100 kt. Při příznivých meteorologických podmínkách a vyhovuje-li to i dalšímu zámyslu velitele frontu je výhodné použít i pozemní výbuchy.

Je-li známa doba zahájení útoku nepřítele, mohou vojska druhých sledů (záloh) armád a frontu podle plánu změnit prostory rozmístění. Současně připravíme síly a prostředky frontu tak, aby způsobily rozhodující ztráty nepříteli v době jeho rozvíjení a přechodu do útoku.

Obranné sražení v pásmech obrany armád sestává z obranných bojů, ve kterých armády využívají všechny síly a prostředky, které mají k dispozici.

Jestliže hlavní úsilí armády prvního sledu frontu soustřeďují v taktické hloubce obrany, pak hlavním jejich úkolem je zničit uskupení nepřítele v taktické hloubce obrany jadernými a chemickými údery a hromadnou palbou konvenčních zbraní ve spojení s ženijními zátarasy, protiztečemi a protiúderem. V tomto případě se armádní protiúder vede při boji o taktickou hloubku obrany.

V případě, že armády prvního sledu soustředí hlavní úsilí v hloubce obrany, pak divize prvního sledu armád mají za povinnost úpornou obranou důležitých prostorů rozčlenit uskupení nepřítele a vytvořit podmínky k protiúderům. V této variantě povedeme armádní protiúder až nepřítel taktickou hloubku obrany překoná.

Jestliže se nepříteli podaří vlomit velkými silami do hloubky obrany a armádní protiúder by nepřinesl žádoucí efekt, pak protiúder armád můžeme vést současně s protiúderem frontu.

K důležitým opatřením, která zabezpečují úspěšné vedení obranné operace, je **protipříprava a údery před přední okraj obrany.**

Protipřípravu nemůžeme v současných podmínkách chápat jako opatření, které se vztahuje k tomu momentu, kdy nepřítel je již připraven k útoku. Naopak protipřípravu vedeme na vojska v prostorech soustředění, ve vyčkávacích prostorech i při přesunu z těchto prostorů k přednímu okraji obrany. To znamená, že v rámci frontu můžeme protipřípravu vést do hloubky 50 až 100 i více km.

Pod pojmem „protipříprava“ rozumíme mohutný a překvapivý úder jadernými a chemickými zbraněmi ve spojení se salvou konvenčních prostředků na hlavní útočné uskupení nepřítele s cílem zmařit útok. Při nedostatku jaderných zbraní může být cílem protipřípravy zeslabit prvopočáteční úder nepřítele nebo oddálit dobu zahájení útoku.

Protipříprava je frontovým opatřením a probíhá proto podle plánu frontu silami a prostředky frontu a armád, přičemž základní úkoly řeší prostředky frontu.

Základem organizace a plánování protipřípravy je rozhodnutí velitele frontu. Organizaci a délku trvání protipřípravy určuje

- cíl a úkoly protipřípravy,
- množství a mohutnost jaderné munice pro protipřípravu,
- sestava použitých sil a prostředků a
- charakter úderného uskupení nepřítele (množství objektů).

Hlavní úsilí protipřípravy je třeba soustředit ke zničení prostředků jaderného napadení a hlavních uskupení vojsk nepřítele (zvláště tankových svazků), míst velení, spojovacích uzlů a dělostřelectva.

Protipřípravu plánujeme

- na pravděpodobných směrech útoku nepřítele,
- v několika variantách, abychom mohli zmařit útok nepřítele při libovolném rozmístění jeho uskupení.

Délka trvání protipřípravy může dosáhnout 20—40 minut. Musíme ji zahájit s překvapením a tak předejít nepřítele v jeho jaderných a chemických úderech.

Před vlastním zahájením je třeba, aby velitel frontu upřesnil způsob protipřípravy, objekty ničení, rozdělil je mezi raketové vojsko, letectvo a dělostřelectvo a určil spotřebu jaderné munice, mohutnost, druh a dobu úderů.

Možnou variantu organizace protipřípravy — viz příloha.

K využití účinků a výsledků protipřípravy mohou **vševojskové svazky armád prvního sledu vést úder před přední okraj obrany**. Tento úder plánujeme zpravidla současně s protipřípravou podle jednotného zámyslu.

Cílem tohoto úderu může být — ihned po zakončení protipřípravy — úplně dokončit zničení hlavního úderného uskupení nepřítele a ovládnout výhodné prostory, které zabezpečí podmínky pro přechod do útoku.

K úderu před přední okraj obrany používáme divize prvního sledu, zálohy a někdy i část sil druhého sledu.

Při organizování tohoto úderu určujeme:

- cíl úderu,
- síly a prostředky, vyčleněné k použití,
- úkoly divizí (jejich čáry rozvinutí, směry útoku, prostory, které mají ovládnout,
- zabezpečení bojové činnosti (zvláštní pozornost věnujeme PVO),
- způsob zajištění ovládnutých čar,
- součinnost zúčastněných sil a prostředků,
- způsob velení.

*

Nejúčinnější způsob zničení útočícího nepřítele je **protiúder frontu**, který zpravidla zakončuje obrannou operaci frontu a vytváří podmínky pro přechod vojsk frontu do útoku.

Podstatou protiúderu je sladění použití jaderných, chemických i konvenčních zbraní na prostředky jaderného napadení a hlavní uskupení nepřítele a rozhodný útok vševojskových svazků (druhého sledu, záloh) **s cílem** zničit hlavní uskupení nepřítele a vytvořit vojskům frontu podmínky k přechodu z obrany do útoku. Někdy může mít protiúder omezený cíl a může spočívat v zastavení pronikajícího nepřítele, nebo v obnovení původní situace.

Výhodné podmínky pro protiúder jsou, když

- celková odolnost obrany frontu není ještě narušena;
- nepřítel má těžké ztráty a zasadil již své zálohy, jeho letectvo je oslabeno a velení vojskům narušeno;
- zasazením záloh (druhého sledu) frontu dosáhneme takové převahy nad nepřítelem, která zabezpečuje jeho zničení.

Organizace protipřípravy v obranné operaci frontu
(varianta)

1. Rozpočet použití raketových vojsk a ničení cílů

Raketové svazky a útvary	Množství použitých odpalovacích zařízení	Vyčleňuje raket		Ničí cíle	
		s jadernou hlavicí	s chemickou hlavicí	jadernými raketami	chemickými raketami
frb-1	9	6 100 kt-4 40 kt-2	3	tpr-4 VS as-2	mpr-1
arb-2	12	6 100 kt-4 40 kt-2	6	tpr-4 mpr-2	mpr-2
ovr (pěti divizí)	12	5 40 kt-3 20 kt-2	7	tpr-3 mpr-1 VS div-1	mpr-1
Celkem	33	17	16	tpr-11 mpr-3 VS-3	mpr-4

2. Graf protipřípravy

Činnost RV, děl., let.	Čas (min.)							
	„Č“	5	10	15	20	25	30	35
Jaderné údery								
Chemické údery								
Salvy raketometů (i s chem. náplní)								
Palebný přepad dělostřel. na děl., VS, RL								
Palebný přepad dělostřel. na tanky a pěchotu								
Ničení cílů přímou palbou dělostřelectva a tanků								
Údery letectva konvenčními prostředky								

Způsoby protiúderu frontu mohou být různé. Nejčastěji vedeme protiúder do boků proniknuvšího nepřítele, při současném bránění jeho dalšímu pronikání do hloubky obrany frontu. Nejtypičtějším přitom bude protiúder z různých směrů. Někdy můžeme vést protiúder jen do jednoho boku proniknuvšího nepřítele, což bude typické např. na přímořském směru, podél horského masívu apod. V soudobých podmínkách je třeba připustit i takovou formu, jako je čelní protiúder s cílem rozčlenit proniknuvší uskupení nepřítele a zničit je po částech. Tato forma protiúderu je výhodná v případech, kdy je ztíženo, nebo znemožněno přesunutí úderných uskupení protiúderu na boky uskupení nepřítele; současně je však podmíněna možnostmi frontu připravit potřebné množství jaderných úderů. Důležité i složité je vytvořit protiúderné uskupení. Zpravidla půjde o manévry vojsk z různých směrů a různých vzdáleností od čar rozvinutí k protiúderu.

Základní způsob bojové činnosti vojsk frontu při protiúderu je úder s rozvinutím svazků a útvarů z chodu. Protiúder můžeme zahájit i střetným sražením, kdy PO divizí budou mít za úkol ovládnout výhodné čáry a zabezpečit tak rozvinutí hlavních sil divizí prvního sledu. Důležité bude částí sil vázat protivníka a hlavními silami mu udeřit do boku.

Úspěch protiúderu bude záviset na dvou hlavních faktorech. Za prvé na efektivním použití jaderné a chemické munice. Je nezbytné, abychom pro frontový protiúder použili asi 40—50 % z celkového počtu jaderné munice frontu pro celou obrannou operaci. Splnění tohoto požadavku bude záviset i na počtu prostředků dopravy této munice na cíl. Za druhé na vytvoření příznivé vzdušné situace, která spočívá ve vybojování (byť i dočasné) vzdušné nadvlády v zájmovém prostoru. Tento požadavek můžeme zabezpečit oslabením leteckého uskupení nepřítele ještě před zahájením protiúderu. Podstatný vliv bude mít i tzv. „přikrytí“, které zabezpečíme silami a prostředky armád a frontu a většinou sil stíhacího letectva letecké armády (hotovostí ve vzduchu i na letištích). Úspěch protiúderu bude záviset i na zabezpečení narůstání úsilí v jeho průběhu. Toto můžeme dosáhnout zasazením druhých sledů (záloh) protiúderného uskupení, záloh frontu, přechodem k útočné činnosti vojsk, která se bránila na bocích protiúderného uskupení a někdy i zasazením záloh hlavního velení.

V případech, že organizování protiúderu nebude účelné (bránící se vojska frontu utrpěla značné ztráty a nepřítel pokračuje v rozvíjení útoku), využijeme zálohy frontu k odražení útoku nepřítele palbou z místa na předem připravených obranných čarách. V tomto případě protiúder frontu bude možný jen, bude-li front posílen zálohami hlavního velení.

*

Obranná operace frontu končí tehdy, kdy se vojskům frontu podařilo splnit úkol, tj. odrazit útok hlavních sil nepřítele, zničit uskupení nepřítele, která pronikla do hloubky obrany frontu, a udržet obsazené a bráněné pásmo obrany frontu. Tím si front současně vytvořil podmínky pro přechod vojsk frontu do útoku.